

R E G É L Ő.

PESTEN csütörtökön július 24^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

ORSZÁGISMERTETÉS.

Belgrádi utazás

1834-ki majusban.

E' napokban érkezém haza egy hosszas utazásból, melyet egyik tisztelt társammal, bizonyos vizsgálandó tárgyban lett megbízatásunknál fogva, a' banáti három várme gyében, 's a' német végvidéki ezere d némelly helyeire nézve tenni kötelesek valánk.

Hivataloskodásunk utósó pontján a' magyar vitézség-ről híres Belgrádtól mintegy három órányi messzeségre le-vén, mi volt természetesebb, mint ezen emlékezetes erős-ség láthatására felhevülnünk?! — Elindulánk tehát majus 30-kán Pancsovára, hogy ott a' török földre lehető átmenetelre előlegesen engedelmet eszközölvén, vágjunk tárgyát megnézhe ssük. — „Hova hajtsunk uram?“ kérdé debellácsi magyar kocsisunk — (Debellácsi mintegy 2500 lélekből álló magyar helység) — midőn Pancsovára beér-keztünk. — „A' legjobb fogadóba“ — válaszolám neki; 's így történt, hogy a' nagy piaczon levő, fehér kereszt nevet viselő vendégfogadóba szállottunk. De fájdalom ebben a' tisz-taság lakhelyét nem találtam. Pedig a' piacz közepén álló vendégfogadóban már azt csak ugyan megellelhetőnek tar-tottam. — A' várost tisztátalannak mondani nem lehet; vannak benne emeletes házak is. Lakosai többnyire rác z nyelven beszélő ó hitűek; de vannak benne német nyelvű r. catholicusok is, 's mint végvidéki város hadi törvények által igazgattatik. Alatta folyik Temes vize, mellyen igen sok dunai kereskedő hajókat szemléltünk. — Befutván hir-telen a' várost, 's azután a' Belgrádra lehető menetelre szükséges engedelem megnyerhetése útjáról tudakozódván, legottan értesítettünk, hogy az illető hadi fő személy-nek távolléte miatt kérelmünk előterjesztését más napra

kellene halasztanunk. Időnk kevés lévén, arra határoztuk magunkat, hogy Zimonyba lentazzunk, és ha ottan is az általmeneteli engedelem nyerésében szerencsétlenek lennénk, ohajtásunk tárgyát, (melly Zimonnal szemben fekszik) legalább távulról láthassuk. — Ebéd után tehát Pancsováról elindulánk, 's a' Temes és Szibnicza folyókat hidasokon által evezvén, 5 óra tájban Borecsa nevű helységbe jutánk, hol is már Belgrádot tőből kiláthattuk. — Többnyire ide is mocsáros és rétes helyeken jöttünk ugyan, de innét már, részint a' még posványosabb helyek, 's árvizekkel teljes erek miatt, részint mivel a' helység alatt folyó ugyancsak Borecsa nevű folyón a' hid el volt pusztulva: kénytelenek valánk kocsinkat az itt levő koresma udvarában hagyni, 's utunkat egy fogadott paraszt szekeren — melyet magunkkal együtt a' Borecsán ladikon vittek által — egész a' Zimony falait mosó Dunának inneni partjáig folytatni. — Itt kiabálásokkal 's puska-lövésekkel adtunk jelt a' zimonyi partokon mindenkor készen álló hajósoknak, hogy éretünk jöjjenek; 's így költözénk aztán, esti 8 óra tájban, 3 evező 's egy kormányosból álló tagas ladikon Zimonyba által, hol az arany oroszán nevű igen tiszta, 's minden részben alkalmas vendégfogadóba beszállottunk. — Még ezen estve elvezettettük magunkat az itteni igazgató feldmarsal-lieutenant urhoz, kitől Belgrádra lehető menetre az engedelmet azonnal megnyerni szerencsénk vala. — Más nap reggel, míg a' rendszeres uti level elkészülhete, befutottuk a' várost, 's gyönyörködéssel tettünk el annak szép fekvése látásán! — Fekszik a' Duna és Száva között, szintén ott, hol azok egymásba elegyednek a' hegyek oldalában Utszaji kővel rakottak. Csinos sőt nagy részben diszes épületei vannak, 's a' rend és tisztaság hennek átaljános. Lakosai valamint nyelvre úgy vallásra nézve is egyvelegesek, 's a' katonai törvényhatóság alá tartoznak.

(Folytatás következik.)

K Ö L T É S Z E T.

I b r a n y i. *(Tegzet.)*

Mária míg haza tért, ment Kürti is addig a' tárba
Mintegy száz főből álló követőkkel. Azonban —
Mekkora történet! — lecsék most gondtalanul, vagy
Felsőbb végzésből a' világló égve a' földre.

Lángra kapott a' gyulószer-özön, 's egyszerre a' teljes
 Tárterem, a' szomszédházak, vár-fal magosan fen
 A' megbődült légkebelén lebegének — az éjnek
 Tűzbe borult leplén bús dörgéssel ropogással
 Várba 's a' várárkokba, haláli vidékbe lehullva.
 Száz holttest a' romokba' talált nem vélt temetőre.
 Tört fityegő tetemekre tekint a' hajnal iszonyja.
 Százzal apadt kis száma a' rémült várbelieknek.
 Várbeli kár pótolhatlan leve; és a' Magyarok
 Ellene minden elem — maga a' sors mérge szegültek.
 Mária a' lég dördültére rohanva szaladt e'
 Rémség puszta vidéke felé — 's jaj! milly csuda látmány
 Tűnt elejébe! lerogyva a' kétség néma ölére —
 Mint a' nagy művész egy szép kőszobra hevert ott
 Több ideig; mintán felüdülve a' hajnali hűsben,
 Bús szeme szája a' drága jegyest 's hű karja keresték.
 'S hát a' derék hős, hát a' magyar bajnok 's a' nemes szív,
 Hű szerető hova lett—mi csápás éré az erényest!?
 Összeomolt testén a' romok közt még nyöszörögve
 Lelke pihent, hogy a' kedvesnek kebelére leszálljon.
 Kész a' magyar Sapphó — füleit meghatva nyöszörgés
 A' vár-fokról mennyei angyalként suhogott-le
 A' haldokló kedvesnek tetemére. Kesergve
 Nyomta halál egy vég-csókkal hű ajkaikat be.
 Így vezeté a' végzés titkos karjai Kürtit
 Mária hű kebelén várába' találni halálát.
 A' szép lelkek ölelkezvén fel az égre lebegtek.
 Testeiket mély bánat dúlta-szülők letemették
 Hű Magyarokkal a' rom közt; hol bús sirra találtak.
 Lelkesedett a' pogány örömeiben e' vári veszélyre.
 Felhagya ásással rémült zavarult Magyar is már.
 Nem győzvén a' maroknyi sereg mindenholi létét;
 'S a' televény — szakadásba levén már ásni lehetlen.
 Elsüle undok terve Töröknek; több helyeken vitt
 Csel-sánczát a' veres 's az arany bástyáknak alája
 Vájva-be — lőszer láng-özönén fel a' légbe repültek;
 'S tágosan a' bús várfal két helyen álla kinyilva
 A' kontyos-nép büszke dühének; 's negyven ezerrel
 Megrohaná a' kevés védnépet, ajálva jutalmat
 Annak, elől kit — győztest — lát várfokra kiszállni.
 Csonka toronyt is amott Ali most megmászni parancslá;

Mint a' Király János megrongált bástya-falát is,
Cselt vetvén Magyaroknak; azonban a' nagy tetemesb részt
A' két megnyílt bástya-fokokra rohanva szorítá.
Most üte a' végóra Magyarának a' várnak utósót.
A' keserült védnép rémulve szalad vala öszve,
Hős Ibrányi erős lélekkel — másja örökre
Halhatlan Zrínyinknek — büszke magyar ruha — fegyver
Fedve-be hektori termete diszló szittya alakját —
A' kétségbe esett népet biztatta e' szókkal:

„Itt a' halál fiaim! bizonyos; niaes mód kikerülni;
Vagy hős tettek után az erősnék lelke dicsőül,
Vagy rabigába boszultlan, csonkán vesz-ki a' gyáva.
A' Magyar azt választja: ez illik csak puha fajra.
Én ama tágasb bástya-törésen végzem-el éltem;
Nőm — lelkem fele — ott ama másba' keres nyugodalmat,
Gyermekeink nélkül lealázva de élni se vágyunk.
Érttetek és a' honért házam kis népe fejenként
Nyerve halált — tetemink' — ha elestünk — gyermekeinkhez
Ott ama bús romok aljában letemesse — kinek még
Kedvez az életadó sors — hű bajtársi barátim!

Rajta utánunk hát a' kétségtelte szerencse
Karján! rajta nemes pálmás — diszlepte halálra!“
Hajdani tiszta szerelmök utósó csókja a' hős pár
Össze ragadt ajakán vég búcsút véve lecsattant;
'S a' bajnok 's Amazon két részre osztolt csapatokkal
Ment a' pogány vad kardján hősi halálra találni.
Gyermekek, asszonyok egyre rohantak, nyárs kezeikben
'S forró viz, 's mit előkapa öldöklésre való szert
Minden egyik; 's a' vár minden részén Törököknek
Ronta elébe imígy bús kétségtelte dühével.
Távulról mozsarak, közelebből a' sok ölö vad
Apró fegyver-özön szórt lángot, ezernyi halált-be
Mindenik oldalról keserült kis várbeli népre,
Mellyre a' belnép közt a' kiknek nem juta fegyver
Vagy vele bánni se tudtak — kő-záporba' feleltek.
A' magyar ágyú-rendszert hős Ibrányi szabá-ki;
Mert noha volt is elég; de az ágyús nép vala gyenge;
Jól ki tanult főjét nem rég vár alkapitánya
Kis dologért elidézte; ez is lön vár veszedelme!
Mindeneket jól elrendelve rohant elejébe
Már a' veres bástyán tolakodva nyomult Törököknek

Hú seregével a' ritka vezér Ibrányi 's az omló
 Osmanokat hős karja a' várból vissza kinyomta.
 Nap keltétől kezdve tizenkét óra szakáig
 Ritka dühösséggel tartott viadalba' sok izben
 Kölcsönösen Törökökkel imilly hős vissza nyomást tett.
 Osman válogatott hadi népe kevély vezetője
 A' Jancsárok agája dühödt vad tigrisi hévvel
 Többszer tört Ibrányira, már két seb vala bére.
 Mint rohanó zápor 's a' között sok mennykövező láng
 Omla pogány fegyver, láng-lökte golyóbisok árja
 A' rettenthetlen bajnokra, kevés Magyarokra.
 Túl küzdött az erős Amazon, 's kis népe hasonló
 Sorssal a' bátor nőnek drága fejére törének
 Ott Ali büszke segédjének vad durva csapási.
 Hős Ibrányi kikelt egy vég-viadala a' jancsár
 Hydrai főként sarjadzó csapatokkal, — agával;
 'S több sebeken fakadott véreben elázva döfé-át
 Lopva fejére csapott álnok Jancsárok agáját.
 Fegyvere terhével Török a' falakon lecsörömpölt.
 Büszke segéd — Amazon kezein — túl döngé-le mellé.
 Több fők 's három ezer Török ekkor halva maradtak
 Három száz őrnép erején. Kinyomatva a' várból
 Durva pogány lesütött fővel sánczába vonult-ki.
 Győzött hát a' maroknyi sereg vad nép sokaságán.
 Haj! de be drágán volt e' nap pálmája fizetve!
 Haj! de a' hős pár, ritka magyar bajnok hanyatoltak!
 Egymást érő mély sebeken, vérek kifolyásán
 Megszakadott erejek leenyésztén földre rogyának.
 Egy fejöket 's ebben mindent vesztett Magyarink hú
 Karjai — elcsüggedt kebelekkkel — várba emelték
 Hősi reményeiket — vérlepte vezéreiket be.

Még pihegett a' fáradt élet-erő kebelében
 A' hű párnak; még tudá szólni a' két rebegő száj,
 'S a' sebeken merevült karok egymást által ölelni
 Még tudták; 's a' nemzeti pálmás áldozatok még
 Tudtak örülni a' várt, keresett győzelmi halálnak.
 Egy rém-árny lebegett vala csak hős lelkeiken még:
 Láták vad rabigába legörbedt árva hazájok
 Gyászos vázképét leenyésztök után a' jövődő
 Tükreben, 's bús sirjaikat tombolva tapodni
 Büszke pogányt; ez ijesztő láz erejiknek utósó

Gyenge ütésén megdobbant fájdalmas erővel.
 E' nemes érzelmekre borult nap, 's éltek eleste;
 'S a' haza oltárán elaludt a' bajnoki két szív.
 Szent hagyomány mellett szálltak jó gyermekeikhez
 Hű Magyarok kezein le a' felnyílt bús romok alján.
 Meg se pihent sirhalmok a' két hű párt beülelte.

Már a' vezértelen őrnép mély kétségbe sebekbe
 Esve, veszélyéhez közelítve, kereste halálát;
 Hogy szabaduljon vad kényétől durva pogánynak.
 Mindent elkövetett — legalább hogy töltve boszúját
 Érje nemes végét; 's a' pogány önvérözönén majd
 Drágán lássa a' pusztult várt megnyerni Magyartól.
 Ontá hát a' muszulman vért ki patakkal; azonban
 Küldött csel-sánczok tetején fel a' légbe repítve
 Többeket édeni hű kebelébe a' mekkai szentnek.
 Mindent elkövetett Ali is sok népe elestét
 Látva sikertelenül — mérgében tépte szakálát.
 Gondja de több vala még, mert a' Török a' sok elestek
 Számát hasztalanul látván, főként a' szokásos
 Jancsárok már lázzadozának, 's egyre kimondák:
 Hogy ha lesz egy legutósó próbájok sikeretlen,
 Elhunyt osmani lelkeknek hű áldozatul fel -
 Nyujtandják Ali vérét, 's tán még Barcsaiét is,
 A' ki rabul már is Törökök közt szenvedve sok vad
 Szemre vetést, 's vala élte felől is kétkedezésben.

Igy állottak a' dolgok a' két táborban: E' közben
 A' magyar ügy vesztére a' bal sors cselvete újra:
 Vissza vonulni midőn készülgete már a' török-had
 Nemtelen egy rácz őr kiszökött várból Törökökhez,
 'S munkáját, tervét, számát a' várbelieknek
 Felfedezé a' csalárd hitszegve. Egyébje hitelt nyert;
 Ám de a' négy öt ezert vélő Ali és a' törökség
 A' védnép hallott kis számán kétkedezének.
 Bár próbálva tanulta az Osman; még se tudá most,
 Hős hatalom hogy Szittya-Magyarnál nem csupa számon,
 Sőt inkább alapul nemes árpád-fajta erényen.
 E' jó hirre örült Ali, és vön lelket azonnal;
 'S keblét a' győzelmi remény hajtá kegyelemre;
 Arcza pirult titkon, de erényt meg tudta becsülni.

Uj lelket kapván a' török had, kezde dologhoz
 Ujra magos töltést raka a' várfokkal egyenlőt

Mindenik oldalról, rohanás, mozsarak dörögése
 Tűz, láng, füst 's a' halál — a' világ-vég rémje sűrölte
 Inség vára felett; mellynek vala halva reménye.
 E' vég-órán a' rémült kétségbe esésnek
 Fáradt karja a' bús várfokra fehér lobogókat
 Függesztett. 'S a' büszke Török, 's a' halál, a' komor vér
 Omlásán inneplé vad győzelmei kényét,
 Majd ötven kín-lepte napok heves ostroma végén.
 A' vár népe kegyelmet nyert, és mint köte alkut —
 Őrség és a' kinek tetszék elhagyni a' várat —
 Merre a' vaksors 's célja vezette — követte irányát.
 Várad már félholdat uralt — mig sorsa derült-ki.
 Néma feledség-fedte komor csont-halmok oromján
 Most késő unokák járdalnak kényre — a' multkor
 Titka nyögését már csak alig még hallva; 's a' vérzett
 Hős eldődök sirgödrére ma ritka figyelve.
 Ott panaszolva suhognak még komor esti fuvalmak!
 'S Zrínyink másja derék Ibrányi feledt temetőjén
 Egy hű emlék itt szomorún leng - át az időkre!!!

J E L E S M O N D Á S.

Barátság és szerelem.

Szép a' barátság, szebb a' szerelem,
 E' földön nincs nemesebb, mint amaz:
 De ez az égbe felemelve minket
 Mindent, mi földi, szétszakít.

Báro Eötvös József.

A' hazai nyelv a' jóért 's nagyért buzgó érzelmünket táplálja, az embert erőssé képzi, 's kedvetyét az idő viharai ellen aczélozza. Ki ellenben nagyon megbarátkozik a' külföldi hangokkal, ki anya-nyelvét megveti, az megfosztja lelkét minden erejétől, 's fenségétől, és ízetlen mindennapi közember válik belőle.

Arndt.

Mondások az életből. Mindent szigorú fontolás után, semmit ennek előtte tenni, valódi józanság.

Késő a' bánat 's epesztés gondtalan tett után.

A' szerencse fokára vezető alacson utakat nemes és elszánt lélekkel megvetni tudni nagylelkűség.

A' jámbor, ha egész világ ellene zudul is, nem retteg, mert csendes és nyugodt lélekismerete. Zalay Ferencz.

Aphorismák Turáról. A' kevélység legnagyobb fonák-ság; tiszteletet vadász, 's megvettetést arat.

A' hizelkedés legaljasabb kereskedés, hitvány miveit csak a' vigyázatlan 's önkárával veszi.

Kinek szívében a' remény boldogító sugara kialudt, léte hasonló az ádáz hullámok-csapkodta vitorlátlan hajóhoz.

Kovács Lajos.

K Ü L Ö N F É L E.

Asszonyi lázadás. A' journal de Rouen hírleli, hogy jul. 1-jén Tourville-la-Riviere kis községben az asszonyi népség fellázadott az igazgatóság egyik tanácsnoka és jegyzője ellen, kik a' község némelly telkeit akarák eladni, hogy az abból nyert pénzért plebania-házat építsenek. Négy asszony mint a' zsidobárnak munkás élesztője elfogatván a' fékrendőrség széke elejébe vitettek, mely őket az eladás gátlása végett 14 napi fogságra és 100 frank birságra marasztalta.

A' tetsz-kórság (Koketteria). — Erzi azt a' szépnem, hogy ő tetszésre van rendeltetve; azért neki személyéről, asszonyi ékeségéről gondoskodni kell. — Egy titkos ösztön van ő benne, mely őt kényszeríti, hogy magát szépítse, és minden eszközöket a' dícsőségnek napjára öszveteven, sok virágzó szép társai közt epekedő szerelmesnek repeső szívét megvívja, 's magához kösse. Milly bájos koncert a' hódolás kerületében, a' mit egy gyenge félénk lény szemérmes önvonogatással indit! Milly elragadó gyönyörűség egy ifjú leánynak látni a' kevély férjfit, — a' bátor vitézt, — a' dagályos győzőt lábaihoz borulni, — magát a' gyenge lény hatalma alá vetni! — Valóban a' tetszésre hajlandóság, ha okos határok közt marad, a' szépnem tökélyéhez tartozik.

Boldizs Benjamin.

Chinai temetkezések. A' Chinaiak semmi költséget se sajnálnak, hogy pompásan temetkezhessenek. E' czélra már jóval haláluk előtt tesznek rendelkezéseket, 's nem néha a' megholtnak földjei 's birtoktelkei is eladatnak, hogy pompás temetést nyerhessen. Nagy költséget fordítanak még életökben a' koporsókra, melyeket közönségesen szülőjük vagy rokoniknak szokás ajándékozni. Festmények, faragott képek, 's felírások ezen koporsóknak közönséges díszletei. A' holt testet többféle de legszebb ruhákba öltöztetik, 's mellé egy kis eleség is adatik, hogy éhen ne lépjen a' más világra. Ki a' holtat meglátogatja, annak tiszteletet mutat, 's gyakori dícséretre fakad csudálkozván a' familia bőkezűségén, mely a' holtak illy fényes koporsót készítette. A' familiának minden ebédléseinél soha se mellőztetik-el a' holtak megkínáltatása. A' temetkezési hely kiválasztásában, mire felette nagy fontosságot helyeznek, a' paptól kérnek tanácsot. A' legidősb fiú a' temetési menet vezére, 's hatalma van azt félbeszakasztani.

Csere-rejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Lélet ada mindeneknek,
1. 2. 5. 4. 6. 7. Vég nyughelye az embernek,
1. 2. 3. 5. 4. 6. Ugy szép, ha karcsú és sudár,
1. 2. 3. 4. 5. Benne vig sereg tánczot jár,
1. 2. 6. 7. Alól fel nem találod,
6. 7. 3. Okozhatja halálod,
6. 7. Szabónak ad kenyeret
7. 3. Orzi a' jelelt helyet.

Kovács Lajos.

Előbbi rejtvény: A b a.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.